

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุขในการดูแล
ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ของเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน
อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ผู้เขียน นางพิรารวรรณ เก่งสงวนสิทธิ์

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. วิจิตร ศรีสุพรรณ ประธานกรรมการ
อาจารย์ดิลกาท ไตรไพบูลย์ กรรมการ

บทคัดย่อ

เครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญในการนำนโยบายกระทรวงสาธารณสุขมาบูรณาการ การดำเนินงานตามกระบวนการจัดการของระบบบริการปฐมภูมิในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังให้เป็นระบบครบวงจร การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ในการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุขของเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชนในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสาธารณสุขซึ่งปฏิบัติงานในเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชนทั้ง 10 แห่งของ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา จำนวน 35 คน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแนวคำถามการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.85 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การดำเนินงานในเครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับและถ่ายทอดนโยบายจากกระทรวงสาธารณสุข ตามสายการบังคับบัญชา ตั้งแต่จากกระทรวงจนถึงระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาให้ข้อมูลว่า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รับนโยบายมาจากกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 77.1 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ถ่ายทอดให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ร้อยละ 74.3 หลังจากนั้นสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ถ่ายทอดให้เครือข่ายศูนย์สุขภาพชุมชน ร้อยละ 77.1 และบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชนได้รับการชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ร้อยละ 97.1 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสนทนากลุ่ม พบว่านโยบายกำหนดให้มีการดำเนินงานในลักษณะเครือข่าย และมีแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นคู่มือในการจัดทำแนวทาง

ปฏิบัติงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าบุคลากรในศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติงานในรูปของทีมงาน ร้อยละ 88.6 โดยทุกแห่งมีการขึ้นทะเบียนประชากรในพื้นที่ และมีการออกแบบการดำเนินงานโดยการจัดสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย ร้อยละ 60.0 แต่บุคลากรมีการปฏิบัติตาม 8 กระบวนการหลักของระบบบริการปฐมภูมิ ร้อยละ 51.4 เมื่อศึกษาแต่ละด้านของกระบวนการหลัก พบว่า ด้านบริการตรวจรักษา มีการปฏิบัติตามแนวการตรวจรักษาโรคเบื้องต้น ร้อยละ 100 เพราะที่ทุกแห่งมีพยาบาลเวชปฏิบัติประจำอยู่แห่งละ 1 คน ส่วนด้านที่ปฏิบัติตามแบบบูรณาการได้น้อย คือบุคลากรสาธารณสุขมีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนเพียง ร้อยละ 31.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน จากการสนทนากลุ่ม พบว่า นโยบายไม่ชัดเจนในการนำไปปฏิบัติที่ศูนย์สุขภาพชุมชนบางแห่ง และทุกแห่งให้ข้อมูลว่า การคัดกรองกลุ่มเสี่ยงมีงบประมาณไม่เพียงพอ ศูนย์สุขภาพชุมชนมีส่วนร่วมน้อยในการวางแผนงบประมาณการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนร่วมกับ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยให้เหตุผลว่า อบต. ระบุว่าเรื่องสุขภาพเป็นบทบาทและหน้าที่ของสาธารณสุขเท่านั้น ดังนั้นแนวทางการแก้ไขของบุคลากรเครือข่ายสุขภาพชุมชน ควรมีการจัดประชุมชี้แจงนโยบายให้ชัดเจน และควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้พอเพียง รวมทั้งควรเสนอแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังในชุมชน โดยการบรรจุเป็นแผนงานด้านสาธารณสุขขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาครั้งนี้ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้แบบบูรณาการในศูนย์สุขภาพชุมชนในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ดังนั้นในการดำเนินงานตามนโยบายด้วยวิธีการนี้ควรทำอย่างต่อเนื่อง

Independent Study Title Public Health Policy Implementation in Caring for Chronic Obstructive Pulmonary Disease Patients of Primary Care Units Network in Mae Chai District, Phayao Province

Author Mrs. Peerawan Kengsangunsit

Degree Master of Nursing Science (Community Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Professor Emeritus Dr. Wichit Srisuphan Chairperson

Lecturer Dinlaga Tripiboon Member

ABSTRACT

Primary care unit network is an organization concerning public health policy implementation by integrating policy through the management process of primary care services system in caring for patients with chronic diseases. This study aimed to explore situations, problems, barriers and solutions in terms the policy of Ministry of public health implementation in primary care unit network in caring for patients with chronic obstructive pulmonary disease (COPD). The study sample included 35 health personnel who worked in 10 primary care units (PCU) in Mae Chai district, Phayao province. Data were collected using open-ended focus group questions and a questionnaire, which were established by the researcher. The content validity index and reliability of the questionnaire were 0.85 and 0.98 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

Results of this study revealed that the situation of the policy of Ministry of public health implementation was received and passed from the Ministry of Public Health to health workers in the PCU. The results showed that 71.1% of the study sample from the provincial offices received the policy from the Ministry of Public Health and 74.3% passed the policy to the district office. Following this, 77.1% of the study sample from the district office passed the policy to the Contracting Unit for Primary Care (CUP) and then 97.1% of the PCU personnel

received the policy in terms of the interventions guidelines. The previous results relate to the focus groups discussion in that the policy focused on PCU networking and practicing followed by integrating the same manual book practice guideline. This study found that 88.6% of the PCU personnel implemented the practice guidelines in terms of team work. All PCU personnel registered the population in their areas. Sixty percent designed the clinics suitable to the health services and security. However, only 51.4% of the PCU personnel were able to complete the 8 core processes in the manual book guideline. When studying in each core process, the results found that the nurse practitioners practiced 100% of the primary medical care services. Therefore, every PCU has a nurse practitioner (NP) who provides primary medical care services to the patients. However, only 31.4% of public health personnel participated in considering the budgets of health promotion in community activities. The problems and barriers in implementation from the focus group discussion data revealed that the policy was not clear enough for practicing in some PCU's and all PCU's mentioned that the budget for screening the risk group was not sufficient. In addition, the PCU's had a low level of participation with the sub-district local organization in terms of budget planning for community health promotion. The sub-district local organization perceived that the public health agenda is not the role or duty of their organization. Therefore, the CUP personnel mentioned of the way that solutions should include clear cut policy implementation and have sufficient budget to implement the COPD program/project in the public health plan of the local organization.

The results of this study reveal the importance of the integrating manual book practice guideline that could be used in primary care units in terms of caring for patients with chronic obstructive pulmonary disease. Therefore, the methods of practicing policy should continue to be implemented.